

Bemerészkedés Isten titkos jelenlétébe

A keresztény liturgia ősidőktől fogva egy olyan zsoltárverset helyezett az advent kezdetére, amely Izráel adventjét, e nép felmérhetetlen nagy várakozását igen tömören kifejezte: „Tehozzád emeltem fel, Uram, a lelkemet, én Istenem, tebenned bízom.” (Ps 24,1) E mondat elcsépeltnek hangozhatik nekünk, mert leszoktunk azokról a „kalandokról”, amelyek az embert „befelé” viszik. Miközben térképeink egyre tökéletesebbek lesznek, az emberi benső mindinkább terra incognita, ismeretlen föld lesz, noha ott nagyobb felfedezések várnak ránk, mint a látható világmindenségben.

„Tehozzád emeltem fel a lelkemet.” Újra tudatosodott bennem az a drámai jelentés, amely e zsoltárvers mögött áll, amikor a minap elolvastam azt a beszámolót, amelyet Julien Green, a francia író nemrég tett közzé a katolikus egyházhoz való megtérésének útjáról. Elmeséli, hogy fiatal-korában mennyire fogságukban tartották a „testi élvezetek”. Nem volt benne semmi vallásos meggyőződés, amely kordában tarthatta volna. És mégis ott van valami figyelemreméltó. Hébe-hóba elmegy egy templomba azzal a bevallatlan vággyal, hogy hátha történik valamilyen csoda, amellyel egy csapásra megszabadulhat. „Nem történt semmi csoda”, folytatja, „de valami távoli jelenlétet éreztem.” Ez a jelenlét valami meleg és ígéretes dolog a számára, de még zavarja az a gondolat, hogy üdvössége érdekében az Egyházhhoz kellene tartoznia. Akarja az új jelenlétet, de azt akarja, hogy lemondások nélkül, mintegy automatikusan és erőszak nélkül legyen az övé. Így talál rá az indiai vallásosságra, és abban remél valami jobb utat. De aztán jön a kiábrándulás, és elkezd kutatni a Bibliát. Annyira belemélyed, hogy egy rabbinál héberül kezd tanulni. Egy nap azt mondja neki a rabbi: „Jövő csütörtökön nem jövök, mert ünnep lesz.” „Ünnep?” „Kérdezi Green meglepődve. „Krisztus Mennybemenetele — ezt *nekem* kell önnek mondanom?”, válaszolja a rabbi. A fiatal kereső embert ez a mondat villámcsapásként éri. Mintha csak rá zuhogtak volna a próféta szavai. „Én voltam Izráel”, mondja, „akinek Isten könyörögve kiált, hogy térjen haza.” Rám vonatkozott az ige: „Megismerte az ökör az ő urát és a szamár az ő ura jászolát, Izráel pedig meg nem ismert engem”. (Iz 1,3)

Az Írás igazságának ilyen megtapasztalása, ez az Advent. Ezt érti a zsoltárvers a szív fölemelkedése alatt; s az ige egy elkopott pénzdarabból valami „kalandosan” új és nagyszerű dolog lehet, ha elkezdünk igazságába belehatolni.

Amit Julien Green felbolygatott ifjúságáról ír, megdöbbenően pontosan visszaadja azt a vívódást, amelynek a mi időnk is ki van téve. S ez pedig a modern élet hajszájának magától értődő volta, ami egyfelől szabadságunk engedhetetlen formájának látszik, de amit ugyanakkor szolgáltatásnak érzünk, amelytől legfőljebb egy csoda menthet meg, de bizonyosan nem az Egyház régi-módi útja, ami, úgy látszik, szóba sem jön mint valós alternatíva... Már ide számít az egzotikus vallások furcsa vonzása is. De mégis, már abban is valami döntő dolog történik, hogy a szabadulás utáni vágy nem veszett ki belőlünk, s hogy ez néha a csend pillanataiban az Egyházban is hatni tud. Az a készség, hogy kitegyük magunkat egy titkos jelenlétnek, azt lassan elfogadjuk, magunkba engedjük, ez lehet az advent: az első fénysugár egy mégoly sötét éjszakában.

Akkor valamiképpen egészen világossá válik: „Igen, én vagyok Izráel. Én vagyok az ökör, aki nem ismeri az ő Urát.” S ha ekkor megrettenve leszállunk a gőg piedesztáljáról, megtörténik az, amiről a zsoltáros beszél: a szív fölemelkedik a magasba, és Isten titkos jelenléte mélyebben belehatol a mi kusza életünkbe. Advent nem valami hirtelen csoda, amint a forradalmak hirdetői és az üdvösség újabb útjainak hírnökei ígérik. Isten egészen emberi módon működik bennünk, lépésről lépésre vezet, és vár ránk. Advent napjai olyanok, mint egy halk kopogtatás a mi betemetett lelkiünkön. Vállaljuk annak kockázatát, hogy bemerészkedjünk Isten titkos jelenlétébe! Csak ez tehet szabaddá minket.

*Joseph Kardinal Ratzinger: Suchen was droben ist. Meditationen das Jahr hindurch.
[Az odafelvalókat keressétek! Elmélkedések az egyházi évre]*

Herder, Freiburg–Basel–Wien 1985. 9–15.

*Ford. Déri Balázs. Jel I (1989) 5–6. szám, november–december 3–4., a fordító föltüntetése nélkül.
(Újraközlés apró igazításokkal.)*